

VERGİ LİSTELERİNE GÖRE ATTİKA-DELOS DENİZ BİRLİĞİ VE İONİA İLE İLİŞKİLERİ

Hülya Boyana*

Özet

M.Ö. V. yüzyıl başlarında Hellas'da doğan ve gelişen Attika-Delos Deniz Birliği olgusu, Batı Anadolu – özellikle İonia – bölgesinde yer alan şehir devletlerinin ağırlığını ve önemini ön plana çıkaran tarihsel bir olaydır. Bir başka deyişle, İonia şehir devletlerinin Eski Doğu ve Eski Batı arasındaki konumunu ortaya koyması bakımından önemlidir. Attika – Delos Deniz Birliği M.Ö. 478/7 yıllarında Perslere karşı savaşmak, Perslerin Hellas'da yaptıkları yıkımın öcünü almak, ayrıca adalardaki ve Anadolu'daki Hellen şehirlerinin bağımsızlığını sağlamak için kurulmuştur. Başlangıçta sonsuz bir zaman için kurulan bu birlik uzun ömürlü olamamış ve M.Ö. 404 yılında tamamen yıkılmıştır. Bunda, önceleri karşılıklı yardımlaşma ve hukuka dayalı bir birlik kurulmak istenirken zamanla Atina'nın deniz imparatorluğu kurma emellerinin aracı haline dönüştürülmek istenmesi ve müttefiklere yüklenen vergilerin artırılmasının önemli rol oynadığı anlaşılmıştır. M.Ö. 378/7 yılında birlik Atina'nın siyasal ve askeri komutası altında müttefikler için daha elverişli koşullar altında yeniden kurulmuştur. Bizim bu çalışmadaki amacımız birliğe verilen vergilerin niteliğini (para-gemi-asker olarak) oranını araştırarak, birliğin İonia ile bağlantısını vergileri gözönüne alarak ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: *Atina, İonia, Deniz Birliği, Vergi Listeleri, Persler.*

Abstract

Attica-Delos Sea League according to Tax Lists and the relations with Ionia

The fact of Attica-Delos Sea League, which arose and developed in Hellas in the earlier of 5th century B.C., is a historical event that brings the importance and seriousness of city states in West Anatolia – especially Ionia – in the foreground. In other words, it is important because of bringing up the positions between Ancient East and Ancient West of city states. Attica-Delos Sea League is established in the years of B.C. 478/7 to fight against the Persians, to avenge the destruction of Hellas by the Persian and also to make the Hellenic cities in Anatolia independent. The League, which is founded for an endless time in the beginning, was not being able to survive for a long period and collapsed entirely in the year of B.C. 400. While in the beginning it was desired to establish a League based on mutual aid and laws, it has been understood that the request for converting the League into a tool of Athens for establishing a sea empire and

* Dr., Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Tarih Bölümü, Sıhhiye-ANKARA.

increasing the taxes of allied powers had played a key part in the destruction. In B.C. 378/7, the league is reestablished under the political and military control of Athens with more convenient conditions for allied powers. Our objective in this study is to investigate the character (in terms of currency-ships-soldiers) and the rates of taxes and bringing up the connection of the League with Ionia considering the taxes.

Keywords: *Athens, Ionia, Sea League, Tax Lists, Persia.*

M.Ö. V. yüzyıl başlarında Hellas’da doğan ve gelişen Attika–Delos Deniz Birliği olgusu, Batı Anadolu, özellikle İonia bölgesinde yer alan şehir devletlerinin ağırlığını ve önemini ön plana çıkaran tarihsel bir olaydır. Bir başka deyişle, İonia şehir devletlerinin Eski Doğu ve Eski Batı arasındaki konumunu ortaya koyması bakımından önemlidir. Bizim bu çalışmadaki amacımız Atina ile İonia’nın arasındaki bağı ortaya koymak, birliğe para, gemi, asker olarak verilen vergilerin niteliğini ve oranını araştırmak, birliğin İonia ile bağlantısını, vergileri gözönüne alarak ortaya koymaktır.

Çalışmamız M.Ö. 478/7 yani I. Attika–Delos Deniz Birliği’nin kurulması ve Peloponnesos savaşının sonuçlandığı M.Ö. 404 yılları arasında kapsamaktadır.

En eski zamanlardan bu yana Yunanistan kıt’a karasında oturanlar kendilerine “Hellen”, üzerinde oturdukları topraklara da “Hellas” demişlerdir. Hellas, güneyinde Akdeniz, batısında İon denizi, doğusunda Ege denizi bulunan bir yarımadadır. Hellas’ın üç taraftan denizlerle kuşatılmış olması, denizle kolayca temas geçmesine olanak sağlamıştır. Deniz, Hellenleri ticarete alıştırdığı kadar, onları sömürgeler edinmeye de yöneltmiştir. Bu sömürgecilik daha ziyade elverişli deniz kıyılarına yerleşmek ve iç kısımlardaki yerli halk ile temas etmek şeklindeydi. Kendi memleketlerinin, iç taraflarının dağlık ve az verimli oluşu, halkı kıyılarda toplanmaya zorlamış, geçiminin bir kısmını denizden aramaya yöneltmesiyle uzak memleketlerle temas geçilmiş ve bu durumda deniz ticareti çok gelişmiştir.

Kuzeyden itibaren dağların arasında sıkışmış olan Hellas, aynı zamanda çok sayıda adaya sahip bir ülkedir. İşte Attika–Delos Deniz Birliği adı ile oluşturulan birliğin adını aldığı ada olan Delos adası da bunlardan biridir. Merkezi Atina olan Attika, Hellas’ın güneydoğu ucunda bir yarımadadır. Bu yarımada güneydoğuya doğru takımadalar halinde devam eder. Attika’nın merkezi olan Atina şehri denizden içeridedir. Atina’nın limanı olan Pire, sadece 9 km. uzaklıktadır. Pire limanı, fırtınalara karşı iyi korunmuş durumda olduğu için Atina’yı denizcilik bakımından da üstün bir konuma koymuştur. Avrupa

kültür çevresi için önemi büyük olan Attika tarihinin geçtiği yer bu sınırlandırdığımız alandır.

Batı Anadolu kıyıları, Anadolu'nun Ege denizine geniş bir cephe üzerindeki açılan yüzüdür. Bütün batı sahil hattı, girintili çıkıntılıdır, koy ve limanlarla doludur. Batı Anadolu uzun ve geniş nehir vadileri ile bölgelere ayrılmıştır. Sıradağları ise Dinar dağlarının doğu uzantıları ile Hellas kıtasından birbirine paralel olarak içerele doğru uzanan kıyıya dik dağlardır¹. Bu dağlar ulaşımaya engel yaratmazlar. Kaikos (Bakırçay), Hermos (Gediz), Kaistros (Küçük Menderes) ve Maiandros (Büyük Menderes) gibi büyük ırmaklar tarafından sulanan ovalar, geniş ve çok verimlidir. İonia'nın iklimi Herodotos tarafından civar bölgelerin ikliminden daha ılımlı ve en güzeli olarak tanımlanmıştır². Hippokrates de İonia için hayvan ve bitki yaşamına çok uygun olduğunu söylemiştir³. Şarabı ve tıbbi otları ile ünlü olan İonia, meyve ve endüstriyel bitkileri yetiştirmeye çok elverişlidir. Dağ yamaçları ormanlık olan bölgenin madeni kaynakları hem çeşitlilik hem de değerleri bakımından zengindir⁴.

Limanlar, hem nehir vadilerinden içerele doğru giden karayollarının başlangıcında olması hem de Karadeniz (Pontos Euxeinos) ve Marmara denizini (Propontis), Mısır ve Doğu Akdeniz limanlarını birleştiren deniz yollarına üzerinde olma avantajına sahiptirler. Gerçekten de Batı Anadolu limanları, daha M.Ö. II bin yıl ortalarından, özellikle de M.Ö. VII. yüzyıldan itibaren önemli bir ticaret ve ulaşım merkezi olmuştur. Ayrıca, Pers krallarının KRAL YOLU dedikleri yol da Perslerin başkenti Susa'dan hareketle Kuzey Mezopotamya'yı ve Anadolu'yu bir uçtan bir uca geçerek Ephesos'da son bulmuştur⁵. Ephesos, Kaistros vadisinden inen bir yola en yakın liman olmasından dolayı, doğay olarak büyük ticaret yolunun son durağı olmuştur.

Bu olanaklar, Hellas'da yaşayan Hellenlere cazip gelmiştir. Hellas göçmenleri, yavaş yavaş doğuya doğru, Ege'nin öbür yanına hareket edip, birbiri arkasına adaları ellerine geçirerek Anadolu anakarasına varmışlardır. Daha sonra kıyı bölgelerindeki şehirlere yerleşmişlerdir⁶.

¹ Lloyd 1956, 2.

² Hdt. I, 142.

³ Cadoux 1938, 18.

⁴ Cadoux 1938, 20.

⁵ Ramsay 1960, 26 vd.

⁶ Magie 1950, 53.

Orta Hellas sahilinin çeşitli yerlerinden gelen göçmenler, Hermos'un kuzeyinde Phokaia'dan Maeander'ın güney tarafındaki Miletos'a değin uzanan şehirlere yerleşmişlerdir. Bu insanlar karşılıklı korumaya dayalı bir örgütlenme içinde bir araya toplanmışlar, kendilerini İonialılar diye adlandırmışlardır.

İonialılar her ne kadar tarihlerinin ilk döneminde toprağa bağlı kalmışlarsa da, yine de yaşamlarını denizden sağlama yolunu seçmişlerdir. Bu nedenle kentlerinin hemen hepsini kıyıda kurmuşlardır. Bütün bu kentlerin yapılışındaki esas amaç, hem doğudan ve kuzeyden gelen ticaret yollarını kontrol etmek hem de Akdeniz deniz ticaretini ellerinde tutmaktır.

Hellen karakteri taşıyan İonialılar, dinsel ve yarı siyasal bir birlik olan, oniki İon kentinden oluşan Panionia Birliğini kurmuşlardır⁷. Bu oniki İon kenti; Miletos, Myous, Priene, Ephesos, Kolophon, Lebedos, Teos, Klazomenae, Phokaia, Erythrae, Samos ve Khios'dur⁸. Panionion'da (Bugünkü Aydın-Güzelçamlı Köyü) toplanan birlik, Mykale dağının kuzeyindeki Poseidon Helikonios tapınımında merkezlenmiştir. Birliğe katılan her kent tamamen otonom idi⁹. Bu birlik yaklaşık M.Ö. 700 yıllarında kurulmuştur¹⁰. Birliğin kurulması ile tüm sahil kentlerinin birlik kentleri tarafından ele geçirilmesi kararı alınmıştır.

İonialılar, gerek denizden gerek karadan gelen ticaret maddelerini bütün Akdeniz liman kentlerine yaymışlardır. Batı Anadolu, İonialılar döneminde altın çağını yaşamıştır. Sadece ticaret bakımından değil, hepsinden önemlisi edebiyat, müzik, heykeltraşlık, bilim ve felsefe sahalarında da en üstün dehaların yetiştiği bir bölge olmuştur.

Hellas'dan gelen İonia'nın Helen nüfusu belli ki az idi. Böylesine az sayıdaki bu kentlerin erken Hellen kültür ve düşüncesine büyük çapta katkıda bulunması dikkate değerdir. Bunun nedenini onların yerli halk ile ilişkilerinde aramamız gerekmektedir¹¹.

Ancak Batı Anadolu'nun altın çağı Perslerin Anadolu'ya ayak basmaları ile sona ermiştir. M.Ö. 550 yılında II. Kyros tarafından kurulan Pers Krallığının sınırları İran yaylasından Anadolu'da Kızılırmak'a kadar uzanmıştır. Persler

⁷ Cadoux 1938, 64-65; Cook 1975, 803; Judeich 1933, 308.

⁸ IG XII, 5, 444; Ziehen 1949, 601.

⁹ Cook 1975, 803.

¹⁰ Beloch 1912, 211. Ancak Caspari İonia Birliğinin M.Ö 700 yıllarından önce kurulduğuna inanmaktadır. O, birliğin daha önceden varolduğuna ve yaklaşık M.Ö. 900 ve 700 yılları arasında kurulduğuna inanmaktadır. Bkz. Caspari 1915, 176.

¹¹ Cook 1975, 800.

yaklaşık M.Ö. 546'dan itibaren Batı Anadolu'ya girerek İonia şehirlerini birer birer ele geçirmişlerdir. Persler idare merkezleri Sardes ve Daskyleion olmak üzere iki satraplık kurarak İonia ve Aeolia kentlerini bu satraplıklara bağlamışlardır. Belirli yerlerde askeri üsler ve koloniler kurmak suretiyle bu bölgelerin idaresini satraplara bırakmışlardır. Aynı zamanda Persler ele geçirdikleri yerlerden her yıl belirli bir miktar para vergisi ve gerektiğinde gemi ve asker almışlardır.

Perslerin İon kentlerini ele geçirmesiyle buradaki durum değişmiştir. İonialılar siyasal bağımsızlıklarını kaybetmişler ve bu kentlerde yönetim şekli tiranlık olmuş, ekonomik bunalım başlamıştır. Bu nedenlerden dolayı İonia'da M.Ö. 6. yüzyılın sonlarında sıkıntı ve huzursuzluklar başlamıştır¹².

Bu rahatsızlıkların sonucunda, M.Ö 500 yılında Miletos'un başında tyran olarak bulunan Aristogoras, Miletosluları ayaklandırıp Pers boyunduruğu altında ezilen tüm Hellenlerin kurtarıcısı olarak ortaya çıkmıştır¹³. İşyan, Miletos'dan komşu bölgelere sıçrayarak bir ihtilal şeklini almış ve tüm İonia kıyılarını sarmıştır. Ancak böyle bir ihtilal Hellas'dan kuvvetli bir yardım gördüğu takdirde başarılı olabilirdi. Aristogoras bunu bildiği için Hellas'a giderek yardım istemiştir. Sadece uzun süreden beri İonia ekonomik ve kültürel ilişkilerde bulunan, eski tyran Hippias'ın Perslerin yardımıyla tekrar geri dönmelerinden korkan ve Perslerin Trakya'dan çıkarılmasında kendi varlığı için büyük faydalar bulunan Atina, İonia'ya 20, Miletos ile bir ittifak andlaşması bulunan Erythrae'ye 5 gemi göndermiştir¹⁴.

İonialılar ilk zamanlarda bazı başarılar elde etmişlerdir. Fakat M.Ö. 497 yılında Lade savaşındaki yenilgiden sonra Perslere teslim olmuşlardır. Perslerin Anadolu'daki saldırıları M.Ö. 493 yılında da devam etmiş ve şehirleri tamamen ele geçirmesiyle sona ermiştir¹⁵. Satraplıklar eski şekilleriyle tekrar kurulmuştur.

M.Ö. 493/2 yılı için *arkhon* seçilen Themistokles Atina'nın en büyük devlet adamlarından biridir. Onun yönetimi zamanında Atina İonia'ya yardım göndermiş ve İonialıların isyanını desteklemiştir¹⁶. Themistokles Perslerin

¹² Mansel 1984, 258.

¹³ Hdt V., 35.

¹⁴ Hdt.V,97,99; Mansel 1984, 268.

¹⁵ Walker 1926, 227.

¹⁶ Hdt. VII. 143, 144.

İonia'ya yardım ettiğinden dolayı Atina'yı cezalandıracaklarını tahmin etmiş ve güçlü bir donanma meydana getirmeyi amaçlamıştır¹⁷.

Perslerin Hellas'a ilk seferi ile Kserkses'in seferi arasındaki on yıllık süre içinde Themistokles, bir buçuk yıl gibi kısa bir zamanda 180 gemilik yeni bir donanma meydana getirmiştir. (M.Ö. 482/1)¹⁸. Atina bu suretle M.Ö 481 yılında Hellas'ın en güçlü deniz devleti olmuştur.

Hellenler Perslere karşı direniş göstermek için örgütlenmişlerdir. M.Ö. 481 yılında Hellas'ın en büyük asker devleti olan Sparta, onun başında bulunduğu Peloponnesos Birliğı ve en büyük donanmaya sahip olan Atina, Pers istilasına direnmek ve Hellenlerin özgürlüğünü güvence altına almak için Hellen Birliğini kurmuşlardır. Birliğin kara ve deniz kuvvetlerine Sparta kumanda etmiştir. Bu birliğe giren şehirler birbirleri ile andlaşmalar yapmışlar ve aralarında yemin etmişlerdir¹⁹.

Sparta ile Atina arasındaki bu dayanışmadan sonra Persler tekrar harekete geçerek M.Ö. 480 yılında Attika'yı yakıp yıkarak Atina'ya girmişler ve şehiri yağmalamışlardır. Bu başarısızlıktan sonra yine aynı yıl Sparta'nın komutanlığında Salamis'de Pers donanması hareket dışı bırakılmış ve bundan sonra Pers donanması kısmen Kyme'de kısmen de Samos'da kışlamıştır²⁰. Ertesi yıl Mardonios komutasındaki Pers ordusu Atina'yı ikinci kez yakıp yıktıktan sonra Plataiai'da yenilgiye uğramıştır. Aynı yılın ilkbaharında Spartalı Leotykhidias'dan Khioslu elçiler İonia'nın özgürlüğüne kavuşturulması için ricada bulunmuşlardır.

Perslerin Mykale savaşındaki yenilgisi ikinci İonia ayaklanmasının gerektiğinden daha önce çıkmasına neden olmuştur²¹. Çünkü Persler, savaşta Hellenlerin yanında olabilecekleri kuşkusuyla Samosluları silahsızlandırmışlar ve Miletosluları izole etmişlerdir²². İonialılar, sonunda Perslere karşı ikinci kez isyan etmişlerdir.

Bu dönemde Hellenler, Hellen Birliğine İonialı adalıları ve İonialı karada oturanları kabul edip etmeme sorunu ile karşılaşmışlardır. Samos'da bir konferans düzenlemişler ve bu konuda İonialı karada oturanları kabul etmemeye

¹⁷ Thuk. I, 93.

¹⁸ Hdt. VII, 144; Mansel 1984, 277.

¹⁹ Hdt. VII, 132; Thuk.I, 18; Brunt 1953-54, 137, 144.

²⁰ Meritt vd. 1950, 183.

²¹ Meritt vd. 1950, 188.

²² Hdt. IX, 99.

karar vermişlerdir²³. Bu koşullar altında Samos, Khios, Lesbos ve Hellen safında bulunan öbür adaların birliğe alınmasına ve bu andlaşmanın yeminle pekiştirilmesine karar verdiler²⁴. Spartalı Leotykhidas geri dönmüş, ancak Atinalılar Hellespontos'un (Bugünkü Çanakkale Boğazının) Avrupa yakasındaki Sestos'a geçmişler ve bu şehri uzun bir kuşatmadan sonra ele geçirmişlerdir (M.Ö. 479/8)²⁵.

Atina'nın Sestos'u ele geçirmesi İonialılara cesaret vermiştir. Duygu ve çıkar bakımından İonialılara bağlı olan Atina, onların kurucusu ve koruyucusu olduğunu iddia etmiştir. Ayrıca, onların yardımıyla Atina Ege'deki deniz ve ticaret pozisyonunu güçlendirebilirdi. Atina şimdi Hellas'ın önde gelen deniz kuvveti ve ikinci askeri gücü olmuştur. Atina'nın, cesareti ve dayanıklılığı, özgürlük uğruna savaşıyan İonialıları kendi tarafına çekmiştir.

Hellen Birliğinin deniz ordusunu Delos Birliğine dönüştürecek olan görüşmeler ve düzenlemeler M.Ö 478 yazında başlamış ve M.Ö. 478/7 kış mevsimi boyunca sürmüştür²⁶. Atina'nın ayrı hareket etmesi Sparta hegemonyasına sessizce bir meydan okuma olmuştur. Ancak Sparta, Atina'nın hareketini engellemeye çalışmamıştır. Sparta'nın geri çekilişı M.Ö. 478 sonbaharında olmuştur. Atina, yeminlerle bağlandıkları Hellen Birliği'nden kendini ayırmak istememiştir. Hellen Birliği'nin temelini oluşturan ittifak andlaşması M.Ö. 457'e kadar resmen terk edilmemiştir²⁷.

Resmi örgütlenişine başlanan Attika-Delos Deniz Birliğinin oturma başkanı Atinalı Aristeides idi. Öneriler Delos'da onaylanmış ve birlik resmi varlığına kavuşmuştur. Atina Hellen Birliğinden ayrı bir organizasyon yaratmayı becermiştir. İlk adım olarak da ayrı ayrı ittifaklar yapmışlardır.

Aristeides, M.Ö. 478/7 yılında Atina adına saldırı ve savunma ittifakı niteliğindeki bir andlaşmanın tören merasiminde İonialılarla yemin etmiştir. Bu siyasi birliğin merkezi, Ege Denizinin merkezi bir konumunda, İon dünyasının dinsel toplantılarını düzenledikleri ve Panionion festivalini kutladıkları, Apollon'un kutsal adası olan Delos adası idi. Bu sebepten Attika-Delos Birliği olarak adlandırılmıştır. Plataiai savaşının önderi ve Attika-Delos Deniz Birliğinin kurucusu ünlü devlet adamı Aristeides idi²⁸. Ege adaları ve Karia'nın

²³ Hdt. IX, 106; Kirchoff 1876, 5; Hammond 1967, 43, 44.

²⁴ Hdt. IX, 106; Larsen 1940, 180.

²⁵ Hdt. IX, 114; Thuk. I, 89.

²⁶ Meritt vd. 1950, 192.

²⁷ Hammond 1963, 254.

²⁸ Rostovtzeff 1941, 296.

kuzeyinden başlamak suretiyle Anadolu'nun batı kıyılarındaki 300 kadar şehir devletini kapsayan bu birlik Hellenlerin siyasal alanda meydana getirdikleri en büyük birliktir²⁹.

Birlik antlaşmasına göre;

• Birliğe giren şehirler Atina ile ayrı ayrı ittifaklar yapıyor, şehir devletleri ve Atina and içerek birbirlerinin düşmanlarıyla düşman, dostlarıyla dost olacaklardı³⁰.

• Birleşik şehirler bağımsızlık ve otonomilerini koruyor, yalnız Perslere karşı yapılacak müşterek mücadele için gerekli deniz ve kara kuvvetleri kurulmasıyla bunların idaresini, aynı zamanda tehlikeye açık bulunan yerlere garnizonlar yerleştirme hakkını Atina'ya bırakıyorlardı³¹.

• Şehir-Devletleri birlik donanmasına gemi ve deniz erleri, kara ordusuna asker vermekle mükelleftiler. Bunu veremeyenler ise bir miktar para (phoros) ödemek zorunda idiler³².

• Her yıl toplanan vergilerden oluşan birlik hazinesi Delos'daki Apollon ve Artemis tapınağında saklanıyor ve "Hellenotamies" adını taşıyan 10 Atinalı maliye memuru tarafından idare ediliyordu. Bununla beraber müttefiklerin istedikleri zaman hesapları kontrol etmeye hakları vardı³³.

• Birleşik Şehir-Devletlerinin delegelerinden meydana gelen "Birlik Meclisi toplantılarını Delos'ta yapacak, önemli sorunlara dair kararlar bu mecliste alınacaktı. Bu mecliste her müttefikin bir oyu vardı ve çoğunluğun kararı tüm üyeler üzerinde bağlayıcı idi³⁴.

Delos'da, Atina'yı temsil eden Aristeides'e, ilk vergi düzenlemesini kaleme alma sorumluluğu verilmiştir. Müttefikler, Aristeides'e uygun bir katkı belirlenişinin ne olduğuna karar vermesi için topraklarını ve gelirlerini teftiş

²⁹ Birliğe katılan üye sayısı konusunda tartışmalar vardır. Malcolm McGregor, *The Athenians and Their Empire*, s. 35'de birliğe katılan üye sayısının başlangıçta 140 olduğunu söylemektedir. Bu kentler İonia, Aeolia, Hellespontos, Kyklad adaları Karia ve Thrake şehir-devletleri Ege'nin kuzeyinde Aenia, Byzantion, güneybatıda Siphnos ve güneydoğuda Rodos şehir- devletlerinden ibarettir.

³⁰ Aristot. Ath.pol.XXIII.

³¹ Thuk.I, 98; Meyer 1963, 439.

³² Hammond 1963, 257- 8.

³³ Hammond 1963, 256- 7.

³⁴ Plut.Arist, XXIV; Swoboda 1914, 62.

etme sorumluluğunu vermiřlerdir³⁵. Fakat böyle bir teftiş Persler tarafından daha önce zaten yapılmıştı. Sardes valisi Artaphernes, İonia isyanından sonra, İonialıları bazı andlaşmaları yapmaya zorlamıştı. Artaphernes İonialıların topraklarını parasanga* göre ölçmüş ve onların her birine vergi takdir etmiştir. Bu vergiler Artaphernes tarafından belirlendikleri şekliyle Attika-Delos Deniz Birliğinin vergi dağılımında da geçerli olmuřtur³⁶.

Toplam katkı değerlendirmesi aşağı yukarı 460 talente ulařmıřtır³⁷. Bu, gereksinime göre hedeflenmiş bir rakam değil, kentlerin ödeme güçlerine göre düzenlenmiş bir rakam idi. Aristeides, Ege dünyası topluluklarını yakından tanıdığı için hangi kentlerin gemileri adamla doldurabileceklerini biliyordu.

Müttefiklerin gemi veya nakit paraya göre resmi olarak bölünme işi, Delos meclisi tarafından Atina'ya verilmiştir. Aristeides'in tavsiyeleri oylanarak kabul edilmiştir. Bu görevin Atina'ya verilmesi çok doğaldır. Çünkü Atina egemen güç idi ve yönetimin büyük bir kısmını o üzerine almıştı. Atina bu vesileyle tek başına hangi müttefiklerin katkılarını gemiyle ve hangilerinin parayla yapacaklarını kararlaştırmıştır. Böylece gemiler ve para katkı demek olan ilk phoros'u oluřturmuřtur³⁸.

İlk olarak M.Ö. 477'de göreve getirilen ve bir yıl için atanan Hellenotamiaların görevleri, birliğe giren şehirlerin vergilerini toplamak bu vergilerin 1/60'mı Atina hazinesi için ayırdıktan sonra geri kalanın nasıl kullanılacağını düzenlemektir. Atina'dan gelen bu görevliler Delos'da hizmet vermişlerdir.

Düzenli para ödeyen üyelerin katkıları her yıl sabit kalmış, yük asla değişmemiştir. Aynı zamanda düzenli para ödeyen devletlerin vatandaşları, deniz seferlerinin tehlikelerinden uzak kalmışlardır. Müttefik donanmaya gemi sağlayanların durumu ise çok farklı olmuştur. Bu devletler sadece gemi vermekle kalmamışlar, aynı zamanda gemilere mürettebat da sağlamışlardır. Birliğe gemi ve tayfa sağlayan müttefikler, bu hizmetten yorgun düşmüşler ve vatanlarından uzak olmamak için gemilerin yerine nakit para ödemeyi kabul etmiřlerdir³⁹.

* Parasanga: Yaklaşık 5-6 km.'ye karşılık gelen Pers ölçü birimi.

³⁵ Plut.Arist. XXIV.

³⁶ Hdt. VI, 42.

³⁷ Thuk. I, 96.

³⁸ Hammond 1963, 257.

³⁹ Thuk.I, 99; Meritt vd. 1950, 237.

Atina önder olmanın sorumluluklarını omuzlamış, kumandanlar sağlamış ve örgütün idari sorumluluğunu üstlenmiştir. M.Ö. 454 yılına kadar Delos'da Apollon ve Artemis'in koruması altında bulunan Attika-Delos Deniz Birliği'nin kasası ve hazinesi özenle saklanmıştır. Perslerin saldırısından korkarak, M.Ö. 454 yılında hazine, Delos'dan Atina'ya nakledilmiştir⁴⁰. Çünkü müttefikler, Pers donanmasının Delos'u zapt edeceğinden korkmuşlardır⁴¹.

M.Ö. 454 yılından itibaren birliğin müttefikleri, vergilerini Atina'ya ödemişlerdir. Genel olarak her dört yılda bir değer takdiri yapılmıştır.⁴² Bazı birlik müttefikleri, Atina'nın politik ve askeri zayıflığından (zayıflığa düşmesinden) yararlanarak vergilerini ödememişlerdir. Fakat Atina kuvvetlendiğinde, bütün müttefikler vergilerini yeniden ödemişlerdir.

M.Ö. 446 yılında birlik, beş vergi bölgesi tespit etmiştir. Bunlar; Adalar, Trakya, İonia, Karia ve Hellespontos'dur. M.Ö. 454'ten M.Ö 410 yılına kadar olan katkı belirlenmeleri günümüze kadar gelebilmiştir. Biz bu katkı belirlenmeleri içinden İonia vergi bölgesini ele aldık⁴³. İonia vergi bölgesinde, 37 kent tespit ettik. Bu vergi kayıtlarında adı geçen kentleri ve ödedikleri vergileri aşağıda sırayla belirtiyoruz.

1. Hairai: Bugün Yeni Demirci'ye⁴⁴ ya da Yeni Demirci'nin 3-4 mil batısına doğru Düverlü'ye⁴⁵ lokalize edilmektedir. Vergi listelerine göre Hairai şu yıllarda vergi vermiştir:

- M.Ö. 454/3 yılından M.Ö.447/6'yılına kadar 300 drahmi,*
- M.Ö. 446/5 yılından M.Ö.439/8 yılına kadar 100 drahmi,
- M.Ö. 433/2 yılı ve M.Ö. 432/1 yılında 100 drahmi.
- M.Ö. 412 yılında Hairai Atinalılara karşı isyan etmiştir⁴⁶.

Bu vergi listesine göre Hairai birlik içinde ekonomik durumu oldukça iyi bir şehir olarak görünmektedir.

⁴⁰ IG, I ,26; Woodhead 1959, 149.

⁴¹ Plut.Per.XII; Beloch 1912, 203.

⁴² West 1930, 267; Nesselhauf 1933, 2.

⁴³ Tüm vergi kayıtlarının miktarları Meritt vd. 1939'a göredir.

⁴⁴ Ruge 1892, 739-40; Buresch 1977, 183.

⁴⁵ Strab. XIV, 1, 30-32.

* Drahmi: Antik dönemde de aynı isimle anılan Grek para birimi. Bölgelere göre değeri zaman zaman farklılık gösteren gümüş para. Antik çağda Atina'da 100 drahmi 1 Mina ve 1/6 talente karşılık gelmektedir.

⁴⁶ Thuk.VIII, 19.

2. Astyra: Astyra, Mysia ile ilgilidir ve bir kasabadır. Strabon'a göre burası Mysialılara ait Astyrene Artemis'inin tapınağı bulunan küçük bir kasabadır⁴⁷. Skylax onun kendi zamanında (yaklaşık M.Ö. 360) artık Mysialı olduğunu ifade etmiştir⁴⁸. Ksenophon da Astyra'yı Thebe ovasına koymuştur⁴⁹. Astyra bugünkü Akçay'ın 3 km batısındaki Ilıca'da bulunan bir kasabadır⁵⁰.

M.Ö. 454/3 yıllarının borçlarını ödemeyen Astyra vergi listelerinde Gargara ile birlikte ödemiş görünüyor. Vergi listelerine göre Astyra'nın verdiği vergi miktarları şöyledir:

- M.Ö. 453/2 yılında 8 drahmi 2 obol,*
- M.Ö. 444/3 yılından M.Ö. 439/8 yılına kadar 8 drahmi 2 obol ve
- M.Ö. 440/39 yılında 5 obol zam,
- M.Ö. 439/8 yılında 8 drahmi 2 obol.

Bu listeye göre Astyra ekonomik bakımdan sonderece zayıf bir şehir olarak dikkatimizi çekmektedir.

3. Boutheia: Boutheia, Erythrai yarımadasındadır⁵¹. Bu şehir Mimas yarımadasının en kalabalık yerleşmesidir.

Boutheia M.Ö. 454/3'de içinde Erythrai kentinin görünmediği 1. vergi periyodunda görünmektedir. Bu yıllarda Boutheia 300 drahmi vergi ödüyor ve daha sonra bu miktara yakın herhangi bir vergi ödemiyor. M.Ö. 450/49, 448/7, 447/6, 430/29 yıllarında Erythrai kentine bağlı olarak vergi vermiştir.

Boutheia'nın verdiği vergi miktarları şöyledir:

- M.Ö. 454/3 yılında
- M.Ö. 453/2 yılında 300 drahmi,
- M.Ö. 450/49 yılında Erythrai birleşimi ile,
- M.Ö. 448/7 yılında 900 drahmi Erythrai birleşimi ile,
- M.Ö. 447/6 yılında 876 drahmi 4 obol Erythrai birleşimi ile,
- M.Ö. 443/2 yılından M.Ö. 438/7 yılına kadar 16 drahmi 4 obol,
- M.Ö. 434/3 yılında ödemeler bu periotta Erythrai kentinin içindedir.
- M.Ö. 430/29 yılında ve M.Ö. 429/8 yılında
- M.Ö. 428/7 ve M.Ö. 427/26 yılında 16 drahmi 4 obol,

⁴⁷ Strab.XIII, 1, 51.

⁴⁸ Skyl. 98.

⁴⁹ Xen.Hell IV,1, 14.

⁵⁰ Meritt vd. 1939, 473.

* Obol: Attika drahmisinin 1/6 değerinde, 72 gram ağırlığında Attika sikkesi.

⁵¹ Jones 1937, 33.

M.Ö. 413/2 yılında Erythrai kenti isyan etmiştir⁵².

Listemize göre Boutheia'nın ekonomik durumu zayıf bir şehir olarak görünmektedir.

4. Gargara: Gargara, Hellespontos'da bulunmasına rağmen vergi kayıtlarında İonialı olarak listeye alınmıştır. Strabon, Gargara'nın İda dağı'nın yüksek kısımlarında bir Aeol kenti olduğunu söyler⁵³. Eski Gargara (Palaigargara) Ocakkaya'da kurulmuştur⁵⁴. Öyle anlaşılıyor ki Gargaralılar ilk vatanlarını terk etmiş ve Gargara adını alan sahilde yeni bir kent kurmuşlardır. Bu nakil olayı muhtemelen M.Ö. V. yüzyıldan önce olmuştur. Gargara şehri bugünkü Musurathı Su'yun ağzındadır⁵⁵. Vergi listelerine göre Gargara'nın verdiği vergi miktarları şöyledir:

M.Ö. 452/1, M.Ö. 448/7, M.Ö. 447/6 yıllarında 75 drahmi,
M.Ö. 443/2, M.Ö. 442/1, M.Ö. 439/8, M.Ö. 430/29, M.Ö. 428/7 yıllarında 75 drahmi 4 obol.

Gargara ekonomik yönden durumu çok iyi olmamakla birlikte orta derecede bir şehir olarak karşımıza çıkmaktadır.

5. Gryneion (Grynia): Gryneion eski 12 Aeol kentinden birisidir⁵⁶. Plinius ise bir zamanlar ada olan Gryneion'un şimdi sadece bir liman olduğunu söylemektedir⁵⁷. Bu kent körfez içine çıkıntı yapan ve eski kent için iki liman oluşturan küçük yarımada üzerinde, bugünkü Yenişakran köyünün yaklaşık 805 metre güneyindeki Temaşalık Burnuna yerleştirilmiştir. Gryneion'da Strabon'un belirttiğine göre bir Apollon sunağı, eski kehanet ocağı, beyaz mermerden yapılmış görkemli bir tapınak vardır⁵⁸. Vergi listelerine göre Gryneion'un verdiği vergi miktarları şöyledir.

M.Ö. 453/2 yılından M.Ö. 439/8 yılına kadar her yıl 16 drahmi 4 obol,
M.Ö. 433/2 yılında 33 drahmi 2 obol ve 2 drahmi 5 obol zam,
M.Ö. 432/1 ve M.Ö. 428/7 yılında 33 drahmi 2 obol.

⁵² Thuk.VIII, 14.

⁵³ Strab. XIII, 1,5.

⁵⁴ Clark 1888, 291-319.

⁵⁵ Magie 1950, 793.

⁵⁶ Hdt. I, 149; Jones 1937, 33.

⁵⁷ Plin.nat.V, 121.

⁵⁸ Strab. XIII, 3,5.

Gryneion M.Ö. 433 yılına kadar ekonomik durumu pekiyi olmayan bir şehir olarak görünmektedir. Bu yıldan itibaren maddi olarak biraz iyileşmiş ve M.ö. 428/7 yılından sonra da listede adı geçmemiştir.

6. Dios Hieron: Stephanos Byzantinos, Dios Hieron için Lebedos ve Kolophon arasında bir İon kenti olduğunu söylemektedir⁵⁹. G.Weber ise Dios Hieron'un yeri için Astes Irmağının bugünkü (Tahtalıçay) ağzına yakın küçük bir yarımada'yı göstermektedir⁶⁰. Jones'e göre ise küçük bir kent olan Dios Hieron Teos ve Lebedos'un komşusudur ve vergi vermektedir⁶¹. Dios Hieron'un, dikkate değer harabeleri bulunan Kozpınar'da olması muhtemeldir⁶². Vergi listelerine göre bu kentin verdiği vergi miktarları şöyledir:

M.Ö. 454/3, M.Ö. 453/2, M.Ö. 450/49, M.Ö. 448/7, M.Ö. 447/6 yıllarında 16 drahmi 4 obol,

M.Ö. 443/2, M.Ö. 442/1, M.Ö. 440/39, M.Ö. 439/8 yıllarında 8 drahmi 2 obol ve M.Ö. 440/39 yılında 5 obol zam,

M.Ö. 433/2, M.Ö. 421/0, M.Ö. 420/19 yıllarında 8 drahmi 2 obol.

Buna göre Dios Hieron vergi veren İon kentleri içinde düzenli, fakat son derece az vergi veren bir kenttir. Ekonomik durumu oldukça zayıftır.

7. Elaia: Strabon Pitane'den gelirken Kaikos'un karşı kıyısında, nehirden 12 stadion uzaklıkta bir Aeol kenti olan Elaia sitesinin bulunduğunu söylemektedir⁶³. Bununla beraber Herodotos Elaia'yı Aeol kentleri içinde saymaz⁶⁴. Jones ise Elaia'yı Aeol kenti olarak almaktadır ve vergi kayıt listelerinde yer aldığını söylemektedir⁶⁵. Kent vergi listelerinde Myrina yakınındaki Elaia olarak geçmektedir⁶⁶. Elaia'nın vergi listelerine göre verdiği vergi miktarları şöyledir:

M.Ö. 454/3, M.Ö. 452/1, M.Ö. 451/0 yıllarında 16 drahmi 4 obol,

M.Ö. 446/5, yılından M.Ö. 439/8 yılına kadar her yıl 16 drahmi 4 obol,

M.Ö. 433/2 ve M.Ö. 432/1 yıllarında 16 drahmi 4 obol,

M.Ö. 430/29, M.Ö. 429/8, M.Ö. 421/0 yıllarında

⁵⁹ Steph. Byz. Διοσερίται.

⁶⁰ Weber 1904, 232-36

⁶¹ Jones 1937, 33.

⁶² Ramsay 1960, 111.

⁶³ Strab. XIII, 1, 67.

⁶⁴ Hdt. I, 149.

⁶⁵ Jones 1937, 33.

⁶⁶ Meritt vd. 1939, 268.

Elaiia ekonomik açıdan oldukça zayıf bir kent olmasına rağmen vergisini düzenli olarak vermiştir.

8. Elaioua: Strabon Elaioua'nın Pitane hizasında bir ada olduğunu söylemektedir⁶⁷. Elaioua Erythrai'e bağlı çok küçük bir yerleşme yeridir⁶⁸. Magie'de bu küçük kentin sahile çok yakın bir ada olduğundan bahsetmektedir⁶⁹. Günümüzde de Elaioua Pitane (Çandarlı) açıklığındaki Georgios adası ile eşimsenmektedir⁷⁰. Biz, adanın Erythrai tarafından Hellespontos'a giden sahil yolu boyunca, ileri bir karakol olarak ele geçirilmiş olduğunu düşünüyoruz. Vergi listelerinde Elaioua Erythraion olarak geçer. Vergi listelerine göre Elaioua'nın verdiği vergi miktarları da şöyledir:

M.Ö. 448/7 yılında 900 drahmi – Erythrai birleşimi ile,
M.Ö. 447/6 yılında 876 drahmi 4 obol Erythrai birleşimi ile,
M.Ö. 444/3 yılından M.Ö. 430/8 yıllarına kadar 1 drahmi 4 obol,
M.Ö. 438/7, M.Ö. 430/29, M.Ö. 427/6, yılında
M.Ö. 413/2 yılında Erythrai isyanı⁷¹.

Erythrai'e bağlı olarak vergi veren Elaioua, birlik içinde ekonomik durumu çok zayıf küçük bir ada olarak görünmektedir.

9. Erythrai: Oniki İon kentinden biri olan Erythrai, Atina kolonisidir⁷². Strabon; "Erythrai tanrı tarafından kendisine ilham ve kehanet kudreti verilmiş olan Sibylla'nın doğduğu kenttir." demektedir⁷³. Ayrıca önünde Hippi denilen 4 adacağı ve bir limanı olduğunu söylemektedir⁷⁴. Erythrai İzmir ilinin Çeşme ilçesine bağlı bir köy olan İldırı ile eşimsenmektedir⁷⁵.

Erythrai'm ticari alanda o devirde küçümsenemeyecek bir yeri vardır. Plinus'un bize aktardığı bilgilere göre çift katlı kürekli gemiyi bulan

⁶⁷ Strab.XIII, 1,67.

⁶⁸ Jones 1937, 33.

⁶⁹ Magie 1950, 268.

⁷⁰ Meritt vd. 1939, 484, Ruge 1809, 4.

⁷¹ Thuk.VIII, 14.

⁷² Hdt. I, 142.

⁷³ Strab. XIV, 1,34.

⁷⁴ Strab. XIV, 1,31.

⁷⁵ Bayburtluoğlu 1982, 1.

Erythrailılardır. Bunlar bu gemilerle sadece ticari mal değil, aynı zamanda esir ticareti de yapmışlardır⁷⁶.

Yerleşme bakımından gerekli olan şartlara sahip bir şehir idi. Ziraate elverişli arazisi, her türlü hava şartlarında sığınabilecek doğal limanları ve bol deniz ürünleri elde edebilen bir yöredir. Ruschenbusch'un da makalesinde bildirdiği gibi ilk Attika-Delos Deniz Birliğinde vergilerin belirlenmesinde liman gelirleri gibi yan gelirlerin yanında işlenebilir arazi miktarı temel ölçüt olmuştur⁷⁷. Erythrai zengin İon kentlerinden biridir ve bu da verdiği vergilerden anlaşılmaktadır. Erythrai'e bağlı ufak yerleşim yerleri de Bouteia, Elaioussa, Polikhna, Pteleon ve Sidousa'dır.

M.Ö. 454/3 yılından önce Erythrai Atina'ya isyan etmiştir⁷⁸. M.Ö. 454/3'de Atina'ya karşı bir kez daha ayaklanmışır⁷⁹. Fakat Atina tarafından tekrar ele geçirilmiştir. Bu yılki vergi "Erythrai Bouteia" adı altında belirlenmiştir. M.ö. 413/2'de Erythrai yeniden isyan etmiştir⁸⁰. Vergi listelerine göre Erythrai'in verdiği vergi miktarları şöyledir:

- M.Ö. 450/49 yılında 855 drahmi,
- M.Ö. 448/7 yılında 900 drahmi Erythrai birleşimi ile,
- M.Ö. 447/6 yılında 876 drahmi 4 obol Erythrai birleşimi ile,
- M.Ö. 447/6 yılında 33 drahmi 2 obol Erythrai birleşimi ile,
- M.Ö. 444/3 yılından M.Ö. 439/8 yılına kadar 700'er drahmi,
- M.Ö. 438/7 yılında
- M.Ö. 433/2 yılında 1015 drahmi ve3 drahmi 2 obol Erythrai birleşimi ile,
- M.Ö. 432/1 yılında 1018 drahmi 2 obol,
- M.Ö. 430/29 yılında,
- M.Ö. 428/7 yılında 1200 drahmi 4 obol,
- M.Ö. 420/19 yılında ve M.Ö. 418/7 yılında

Erythrai Attika-Delos Deniz Birliğinin İonia'daki üyeleri içinde liman gelirleri, yan gelirleri çok olduğu için ve işlenebilir, tarıma uygun arazileri çok olduğu için ekonomik durumu çok iyi olan bir şehirdir.

10. Ephesos: Strabon Ephesos'da önceleri Kariyalıların ve Leleglerin yerleşmiş olduğunu yazmaktadır⁸¹. Şehir Batı Anadolu kıyılarının hemen hemen

⁷⁶ Plin.nat. VII, 207; Magie 1950, 46.

⁷⁷ Ruschenbusch 1983, 125.

⁷⁸ Meritt vd. 1950, 252-254.

⁷⁹ Meritt vd. 1950, 21, 22, 202, 266-67, 298.

⁸⁰ Thuk.VIII, 14.

⁸¹ Strab. XIV, 1,21.

orta kısmında Kaystros nehrinin sularını boşalttığı, ticarete elverişli bir körfezin kenarında kurulmuştur. Ephesos deniz kadar kara ticareti için de her olanağına sahip bir limandır. Ayrıca içeri ile doğrudan ulaşım olanağına sahiptir. Çünkü Sardes'den Tmolus dağına aşarak gelen eski "Kral Yolu"nun sadece bitim noktası olmakla kalmıyordu, aynı zamanda kolay bir geçit vasıtasıyla güney karayolu ile birleşiyordu. Böylece kentin iç kısmı ile çifte bir ulaşım yolu vardır⁸². Ayrıca Ephesos'un Artemis ile özdeşleştirilmesi, kentin gelişmesinde çok önemli bir rol oynamıştır. Vergi listelerine göre Ephesos'un verdiği vergi miktarları şöyledir:

M.Ö. 454/3 ve M.Ö. 452/1, M.Ö. 447/8 yıllarında 750 drahmi,
M.Ö. 453/2 ve M.Ö. 450/49 yıllarında 700 drahmi,
M.Ö. 445/4 yılından M.Ö. 439/8 yılına kadar 600 drahmi,
M.Ö. 433/2 ve M.Ö. 432/1 yılında 750 drahmi,
M.Ö. 420/19 yılında M.Ö. 418/7 yılında

Kral yolunun bitim noktası olan Ephesos birlik içinde ekonomik durumu çok iyi olan ve düzenli vergi veren bir üyedir. Liman gelirleri ve önemli bir ticaret yolu olması dolayısıyla önemli bir kenttir.

11. Assos: Strabon tarafından Gargara'dan 140 stadion* ve Palamedion'dan 80 stadionluk bir uzaklıktaki kıyı olarak gösterilmiştir⁸³. Assos Troia'nın güney sahilinde, Hellespontos'un kuzeyindeki yerlere karadan yüklerin taşınması için iyi bir konaklama yeri idi⁸⁴. Assos Edremit körfezinin kuzey sahilindeki Behramköy ile eşimsenmiştir⁸⁵. Vergi listelerine göre Assos'un verdiği vergi miktarları da şöyledir:

M.Ö. 454/3 ve M.Ö. 451/0 yılında 100'er drahmi,
M.Ö. 450/49 yılından M.Ö. 446/5 yılına kadar 100'er drahmi,
M.Ö. 428/7 ve M.Ö. 427/6 yıllarında 100'er drahmi.

Liman gelirleri yüksek olan Assos'un mali durumu oldukça iyi olduğunu söyleyebiliriz.

⁸² Magie 1950, 74-6.

* Stadion: 600 Adım karşılığı Hellen uzunluk ölçüsü.

⁸³ Strab. XIII, 1,51.

⁸⁴ Magie 1950, 83.

⁸⁵ Bayburtluoğlu 1982, 164.

12. Thermai: Thermai, Samos'un batısında yer alan küçük bir ada üzerinde yer alır. M.Ö. 411/0 yılında tahminen Sparta egemenliğindedir⁸⁶. Vergi listelerine göre Thermai'in verdiği vergi miktarları şöyledir:

M.Ö. 452/1 yılından M.Ö. 447/6'ya kadar 50 drahmi,
M.Ö. 443/2 yılından M.Ö. 439/8 yılına kadar 50 drahmi,
M.Ö. 433/2 yılından M.Ö. 429/8 yılına kadar 50'şer drahmi.

İkaros adasında bulunan ve sahilin büyük bir kısmını kaplayan Thermai, birlik içinde düzenli olarak vergi ödeyen bir kent olarak görünmektedir.

13. İsinda: İsinda Karia bölgesinden ayrı olduğu zamanlar İonia bölgesinde ve Ephesos ile Pygela'ya yakın bir yere yerleştirilmektedir⁸⁷. Ephesos'da yaklaşık 4 mil uzakta olan ve Pygela yönünde bir tepenin (Pamucak tepesi) güneybatısında İsinda yer almaktadır⁸⁸. M.Ö. 454/3'ten 447/6 kadar İsinda'nın vergisi Ephesos'un vergisi ile beraber verilmiştir. Vergi listelerine göre İsinda'nın ödediği vergi miktarları şöyledir:

M.Ö. 445/4 yılından M.Ö. 439/8 yılına kadar 16 drahmi 4 obol,
M.Ö. 433/2 yılından M.Ö. 430/29 yılına kadar ve M.Ö. 420/19 yılında 16 drahmi 4 obol.

Birlik içinde ekonomik durumu zayıf bir yerleşim yeri olarak görünmektedir.

14. Karene: M.Ö. 478/7'de birliğin muhtemelen üyesi olmuştur. Tam yeri bilinmemektedir. Kent İonia bölgesinin ana kısmını, Edremit körfezinden ayıran alana, yani Khios ile Lesbos'un karşı tarafında bir yere uygun düşmektedir⁸⁹. Vergi listelerinde Karene'nin adı olmasına rağmen hiç bir ödentide bulunmamıştır.

15. Klazomenai: Klazomenai, Strabon tarafından Erythrai berzahının doğusuna yerleştirilmektedir ve ayrıca tarım yapılan 8 küçük adası olduğunu yazmaktadır⁹⁰. Jones bu kentin Lydia'da olduğunu⁹¹, Ramsay da Kaystros ile Hermos vadisi arasında olduğunu söylemektedir⁹². Klazomenai hinterlandsız bir kent idi ve çok sınırlı bir araziye sahipti. Smyrna'ya (bugünkü İzmir) yakın

⁸⁶ Thuk. VIII, 99.

⁸⁷ Meritt vd. 1939, 493.

⁸⁸ Keil 1922, 96.

⁸⁹ Meritt vd.1939, 495.

⁹⁰ Strab. XIV, 1,31, 36.

⁹¹ Jones 1937, 28.

⁹² Ramsay 1960, 112.

olduğu için ticaret alanı dar bir limandır. M.Ö. 413/2'de isyan etmiş ve Atinalılar tarafından ele geçirilmiştir⁹³. Vergi listelerine göre Klazomenia'nın verdiği vergi miktarları şöyledir:

M.Ö. 452/1 ve M.Ö. 451/0 yılında 150'şer drahmi,
M.Ö. 450/49 ve M.Ö. 448/7 yılında 1'er drahmi,
M.Ö. 447/6 yılından M.Ö. 439/8 yılına kadar ve M.Ö. 432/1 yılında 150'şer drahmi,
M.Ö. 430/29 yılında,
M.Ö. 428/7 yılında 60 drahmi,
M.Ö. 427/ yılında 533 drahmi 2 obol,
M.Ö. 420/19 yılında 1500 drahmi.

Küçük bir araziye sahip olmasına rağmen ve İzmir limanı ile rekabet edemeyecek kadar yakın olmasına rağmen, vergi listelerinden zengin bir şehir olduğunu çıkartabiliriz.

16. Kolophon: M.Ö. 478/7'de kurulan birliğin asıl üyesi olduğu şüphelidir. Oniki İon kentinden birisi olan Kolophon, ⁹⁴ mevkiinin içeride olması dolayısıyla birliğin kuruluşunda üye olup olmadığı tartışma konusudur⁹⁵. Bu kent limanı olan Notion'dan yaklaşık 8 mil içeride yer alır. Kolophon, Strabon'a göre ise güçlü bir donanmaya sahiptir, ayrıca karada da güçlü bir kenttir. Özellikle atlı birlikleri çok ünlüdür⁹⁶. Toprakları kent devleti ölçülerine göre geniş, üstelik verimliydi⁹⁷.

Notion, Kolophon kentinin halkını yavaş yavaş içine çekmiştir. Kolophon'un daha sonraki sikkelerinin çoğu Notion'da basılmıştır⁹⁸. Kolophon M.Ö. 430 yılında Persler tarafından zaptedilmiştir. Vergi listelerine göre Kolophon'un verdiği vergi miktarları şöyledir:

M.Ö. 454/3 ve M.Ö. 451/0 yılları arası 300'er drahmi,
M.Ö. 446/5 ve M.Ö. 439/8 yılları arası 150'şer drahmi,
M.Ö. 433/2 ve M.Ö. 432/1 yıllarında 300'er drahmi,
M.Ö. 428/7, M.Ö. 421/0, M.Ö. 420/19 yılında 8 drahmi 2 obol.

⁹³ Thuk. VIII, 23.

⁹⁴ Hdt. I, 142.

⁹⁵ Meritt vd. 1950, 203.

⁹⁶ Strab. XIV, 1,28.

⁹⁷ Magie 1950, 45.

⁹⁸ Thuk. III, 34.

Kolophon birlik içinde geniş ve verimli bir araziye sahip bir kent olduğu için birliğe verdiği vergi de oldukça yüksektir.

17. Kyme: Kyme, oniki Aeol kentinden biridir⁹⁹. Hermos ile Kaikos arasındaki sahilde bulunan Kyme Aeolia'nın bitimi ve İonia'nın başlangıcını oluşturmuştur. Strabon Kyme'nin Aeol kentlerinin en iyisi ve büyüğü olduğunu, Lesbos ve diğerlerinin metropolisi olduğunu söylemektedir¹⁰⁰. Kent, Dareios'un zamanında (M.Ö. 522-486) bir Pers yönetim yeri olmuştur¹⁰¹.

Kyme limanın sahil ticareti için uygun olmasından dolayı, buradaki kentlerin en önde geleni olmuştur¹⁰². Vergi listelerine göre de ekonomik durumu çok iyi olan Kyme'nin verdiği vergi miktarları şöyledir:

M.Ö. 452/1 ve M.Ö. 451/0 yılında 1200'er drahmi,
M.Ö. 448/7 yılından M.Ö. 439/8 yılları arası ve M.Ö. 433/2, M.Ö. 432/1 yılları 900'er drahmi,
M.Ö. 421/0 yılında

M.Ö. 412/1 yılında Sparta egemenliğindedir¹⁰³. M.Ö. 407/6 yılında Atina ile birlik halindedir.

18. Lebedos: Lebedos yarımadası Teos ile Ephesos arasındaki sahilde oniki İon kentinden biridir¹⁰⁴. Bu yarımada şimdi Kısık olarak bilinir. Lebedos'un verdiği vergi miktarları şöyledir:

M.Ö. 451/0 ve M.Ö. 447/6 yılları arası 300'er drahmi,
M.Ö. 446/5 ve M.Ö. 439/8 yılları arası 100'er drahmi,
M.Ö. 430/29 yılında

M.Ö. 412 yılında Lebedos'un isyanı¹⁰⁵. Lebedos vergi listesine göre birlik içinde ekonomik durumu oldukça iyi görünmektedir.

19. Leros: Leros, Attika-Delos Deniz Birliğinin bağımsız bir üyesi değildir. M.Ö. 453 yılının ilkbaharında Miletosluların egemenliği altına girmiştir¹⁰⁶. Karia sahili açığında bir adadır. Leros'un vergisi Teikhioussa'nın

⁹⁹ Hdt. I, 149; Thuk III, 31.

¹⁰⁰ Strab. XIII, 3,6.

¹⁰¹ Hdt. VII, 194; VIII, 130.

¹⁰² Magie 1950, 84.

¹⁰³ Thuk VIII. 31-32.

¹⁰⁴ Hdt. I, 142.

¹⁰⁵ Thuk. VIII, 19.

¹⁰⁶ Meritt vd. 1950, 298; Jones, 1937, 29.

vergi ile birlikte Miletos'un ödentisi içine sokulmuştur. Vergi listelerine göre Leros'un verdiği vergi miktarları şöyledir:

M.Ö. 454/3 yılında 300 drahmi Leros – Miletos,

M.Ö. 450/49, M.Ö. 421/0, M.Ö. 420/19 yıllarında 1000'er drahmi Miletos – Leros – Teikhioussa,

M.Ö. 427/6 yılında Miletos – Leros – Teikhioussa.

M.Ö. 418/7 yılında Miletosluların egemenliğinde ve M.Ö. 414/3 yılında Miletos'un isyanı¹⁰⁷. Vergisini Miletos ve Teikhioussa ile birlikte veren Leros küçük bir adadır ve ekonomik durumu zayıf olarak görünmektedir.

20. Lerisai – Larisa: Attika – Delos Birliğinin orijinal üyesi değildir. Larisa bir Aeol kentidir¹⁰⁸. Strabon Larisa'yı Kyme yakınına koymaktadır¹⁰⁹. Bugünkü Buruncuk ile eşimsenmektedir. Larisa'nın adı tribut listesinde var, fakat ne kadar vergi verdiği kayıtlarda yoktur.

21. Maiandros: M.Ö. 478/7'de birliğin asıl üyesi olup olmadığı kesin belli değildir. Büyük Menderes vadisinde Miletos'un yaklaşık 31 mil kuzeyinde yer alır. Maiandrosular vergi listelerinde ara sıra görünmektedirler.

M.Ö. 454/3, M.Ö. 452/1, M.Ö. 445/4 yıllarında 66 drahmi 4 Obol

Çok kısa bir süre vergi veren Maiandros'un verdiği vergi miktarına göre ekonomik yönden çok kuvvetli olduğu söylenemez.

22. Marathesion: Sahilde bulunan Marathesion'u Strabon Pygela'nın güneyine yerleştirmiştir¹¹⁰. Vergi listelerine göre Marathesion'un verdiği vergi miktarları da şöyledir:

M. Ö. 443/2, M.Ö. 442/1, M.Ö. 439/8 yıllarında 50'şer drahmi,

M.Ö. 433/2 ve M.Ö. 432/1 yıllarında 33'er drahmi,

M.Ö. 429/8 yılında ve M.Ö. 418/7 yılında.....

Marathesion birliğe verdiği vergi oranlarına bakılınca zayıf bir ekonomisi olduğu anlaşılır.

23. Miletos: Oniki İon kentinden biri olan Miletos¹¹¹ eski bir liman kentidir. Arazisi güneyde tepeliktir ve verimsizdir. Fakat kentin yeri ona deniz

¹⁰⁷ Thuk. VIII, 17.

¹⁰⁸ Hdt. I, 149.

¹⁰⁹ Strab. IX, 5, 19.

¹¹⁰ Strab. XIV, 1,20.

¹¹¹ Hdt.I, 142.

ticareti için her olanağı vermiştir. Miletos çok önemli bir ticaret merkezi olmuřtur¹¹². Miletos'un iç kesimde bulunan şehirlerle kara ticareti de çok gelişmiştir. Miletos M.Ö. 454/3 yılında Atinalılara karşı isyan etmiştir. M.Ö. 452'de Atinalılar tarafından tekrar ele geçirilmiştir. Aynı yıl tekrar isyan çıkmış ve bastırılmıştır. Vergi listelerine göre Miletos'un verdiği vergi miktarları şoyledir:

M.Ö. 454/3 yılında 300 drahmi Miletos – Leros,
M.Ö. 452/1 yılında
M.Ö. 450/49 yılında 1000 drahmi Miletos – Leros- Teikhioussa,
M.Ö. 447/6 yılında
M.Ö. 443/2 ve M.Ö. 439/8 yılları arası 500'er drahmi Miletos – Leros
Teikhioussa,
M.Ö. 438/7, M.Ö. 433/2. M.Ö. 430/29, yıllarında
M.Ö. 427/6 yılında Miletos – Leros Teikhioussa,
M.Ö. 421/0, M.Ö. 420/19, M.Ö. 418/7 yılları 1000'er drahmi Miletos –
Leros Teikhioussa.

Önemli bir liman kenti olan Miletos, İon kentleri içinde ekonomik koşulları çok iyi olan bir şehir olarak dikkat çekmektedir.

24. Myous: Oniki İon kentinden birisidir¹¹³. Halk nüfusunun az olması dolayısıyla Miletos ile birleřtirilmiřtir¹¹⁴. Plinius Myous'dan, Atina'dan göçen İonların kurduğu ilk şehir olarak söz etmektedir¹¹⁵. V. yüzyılda 200 savaş gemisinden oluşan bir donanmanın demir atabileceği bir deniz limanıdır¹¹⁶. Vergi listelerine göre Myous'un verdiği vergi miktarları şoyledir:

M.Ö. 452/1 yılında 150 drahmi,
M.Ö. 450/49 ve M.Ö: 447/6 yılları 100'er drahmi,
M.Ö. 446/5 yılında
M.Ö. 443/2'den M.Ö. 439/8 yılına kadar 100'er drahmi,
M.Ö. 439/8 yılında 100 drahmi,
M.Ö. 430/29 yılında

Buna göre nüfusu az bir liman kenti olan Myous refah düzeyi iyi bir İon şehri olarak karşımıza çıkmaktadır.

¹¹² Ramsay 1960, 60.

¹¹³ Hdt. I, 142; Strab, XIV, 1,3.

¹¹⁴ Strab. XIV, 1,10.

¹¹⁵ Plin. Nat V, 113.

¹¹⁶ Bean 1966, 244-5.

25. Myrina: Oniki Aeol kentinden biri olan Myrina Hermos ile Kaikos arasındaki sahilindedir¹¹⁷. Ticaret ve endüstri çok gelişmiş bir kent değildir. Atina vergi listelerinde Myrina Lemnos adasındaki Myrina'dan ayırmak için Μυριναιοι παρα Κόμην olarak tanımlanmaktadır. Vergi listelerine göre Myrina'nın verdiği vergi miktarları şöyledir:

M.Ö. 452'den M.Ö. 438'e kadar düzenli olarak 100 drahmi,
M.Ö. 433'den M.Ö. 427'e kadar düzenli olarak 100 drahmi,
M.Ö. 418/7 yılında verdiği vergi miktarı belli değildir.

Çok düzenli vergi veren bir kent olarak Myrina aynı zamanda refah düzeyi iyi olan bir sahil kentidir.

26. Nisyros: M.Ö. 478/7'de birliğin asıl üyesi olup olmadığı kesin olarak belli değildir. Karia suları içinde yer alan ada, vergi listelerinde İonia'ya dahil edilmiştir. Vergi listelerine göre verdiği vergi miktarları şöyledir:

M.Ö. 452/1 ve M.Ö. 446/5 yılında 150'şer drahmi,
M.Ö. 443'den 438'e kadar 100 drahmi,
M.Ö. 433/2 ve M.Ö. 429/8 yılında 100'er drahmi,
M.Ö. 428/7 yılında

Listeye göre Nisyros ekonomik durumu iyi olan bir adadır diyebiliriz.

27. Notion: Bir Aeol kenti olan Notion Kolophon'un limanıdır¹¹⁸. Bu iki kent her zaman ayrı ayrı vergi ödemişlerdir. Notion Kolophon'un deniz kıyısındaki uzantısı, iskelesi durumunda idi. M.Ö. 428/7 yılında Atina tarafından sömürge haline getirilmiştir¹¹⁹. Vergi listelerine göre Notion'un verdiği vergi miktarları şöyledir:

M.Ö. 454'den M.Ö. 445'e kadar 33 drahmi 2 obol,
M.Ö. 443'den M.Ö. 438'e kadar 33 drahmi 2 obol,
M.Ö. 440/39 yılında ayrıca 8 drahmi ½ obol zam,
M.Ö. 433/2 ve M.Ö. 432/1 yıllarında 33 drahmi 2 obol,
M.Ö. 428/7 yılında 1 drahmi 4 obol,
M.Ö. 421/0, M.Ö. 420/19 yıllarında 33'er drahmi 2'şer obol.

Düzenli bir şekilde vergisini ödeyen Notion birlik içinde ekonomik olarak orta halli bir şehir olarak karşımıza çıkmaktadır.

¹¹⁷ Ramsay 1960, 112.

¹¹⁸ Hdt.I, 149.

¹¹⁹ Thuk. III, 34.

28. Oine: Muhtemelen M.Ö. 479 yılında Hellen Birliğine de üye olmuştur¹²⁰. Oine, İkaros adasında bir yerleşmedir. Muhtemelen M.Ö. 411/0 yılında Sparta egemenliğindedir¹²¹. Vergi listelerine göre Oine'nin verdiği vergi miktarları şöyledir;

M.Ö. 454/3 yılından M.Ö. 450'ye kadar 133 drahmi 2 obol,
M.Ö. 450/49 yılından M.Ö. 447/6 yılına kadar 100 drahmi,
M.Ö. 446/5 yılında M.Ö. 439/8 yılına kadar 66 drahmi,
M.Ö. 433/2 ve M.Ö. 432/1 yıllarında 100 drahmi

Bu vergi oranlarına göre İkaros adasındaki iki kentten biri olan Oine ekonomik olarak oldukça iyi olarak görünmektedir ve vergisini çok düzenli olarak vermiştir.

29. Pitane: Herodotos Pitane'nin bir Aeol kenti olduğunu söyler¹²². Strabon da Pitane'nin iki limanlı bir Aeol kenti olduğunu söylemektedir¹²³. Magie Pitane'yi Kaikos ağzının batısına koymaktadır¹²⁴. Vergi listelerine göre Pitane'nin verdiği vergi miktarları şöyledir;

M.Ö. 454/3 yılından M.Ö. 438 yılına kadar 16 drahmi 4 obol,
M.Ö. 440/39 yılında 2 drahmi 5 obol zam,
M.Ö. 433/2 yılında 16 drahmi 4 obol ayrıca 1 drahmi 2,5 obol zam M.Ö. 430/29 yılında

Vergisini düzenli bir şekilde ödeyen Pitane birlik içinde ekonomik duruma zayıf olan bir kent olarak dikkat çekmektedir.

30. Polikhne: Polikhne Erythrai'e ait olarak adları geçen beş siteden birisidir¹²⁵. M.Ö. 413/2'de isyan etmiştir ve 412'de yeniden Atinalılar tarafından ele geçirilmiştir¹²⁶. Vergi listelerine göre Polikhne'nin verdiği vergi miktarları da şöyledir:

M.Ö. 450/49 yılında,
M.Ö. 448/7 yılında 900 drahmi Erythrai birleşimi ile,
M.Ö. 447/6 yılında 876 drahmi 4 obol Erythrai birleşimi ile,
M.Ö. 444/3 yılından M.Ö. 439/8 yılına kadar 66 drahmi 4 Obol,

¹²⁰ Meritt vd. 1950, 190.

¹²¹ Thuk.VIII, 89.

¹²² Hdt.I, 149.

¹²³ Strab. XIII, 1,67.

¹²⁴ Magie 1950, 84.

¹²⁵ Jones 1937, 33.

¹²⁶ Thuk.VIII, 23.

M.Ö. 438/7 ve M.Ö. 430/29 yıllarında
M.Ö. 428/7 yılında 150 drahmi.

Polikhne birlik içinde ekonomik durumu oldukça iyi bir kent olarak görünmektedir.

31. Priene: Priene İon soyundan Hellenlerin göç ettikleri ve İonia bölgesindeki kentlerin ilklerindedir. Denizden yaklaşık 40 Stadion uzaklıktadır¹²⁷. Vergi listelerine göre Priene'nin verdiği vergi miktarları şöyledir:

M.Ö. 453/2 yılında 100 drahmi,
M.Ö. 450/49 yılından M.Ö. 447/6 yılına kadar 100'er drahmi,
M.Ö. 446/5 yılında
M.Ö. 443/2 ve M.Ö. 442/1 yılları 100'er drahmi,
M.Ö. 429/8 yılında

Atina vergi listesine göre Priene'nin verdiği vergi miktarlarına göre bu kent ekonomik yönden oldukça iyi görünmektedir.

32. Pteleon: Pteleon Erythrai'e ait olarak adı geçen beş siteden birisidir. Bu kent deniz üssü olarak kullanılmıştır¹²⁸. M.Ö. 413/2'de Erythrai isyanından sonra Atina egemenliğine girmiştir. Vergi listelerine göre Pteleon'un verdiği vergi miktarları şöyledir:

M.Ö. 450/49 yılında 855 drahmi Erythria birleşimi ile,
M.Ö. 448/7 yılında 900 drahmi Erythria birleşimi ile,
M.Ö. 447/6 yılında 876 drahmi 4 obol Erythria birleşimi ile,
M.Ö. 443/2 ve M.Ö. 439/8 yıllarında arasında 1 drahmi 4 obol,
M.Ö. 438/7 yılında

Erythrai'e bağlı olarak Pteleon ekonomik yönden deniz üssü olarak kullanılmasına rağmen zayıf bir kent olarak görünmektedir.

33. Pygela: Strabon Pygela'yı Marathesion'un kuzeyine koymuştur ve ayrıca Pygela'nın Agamemnon tarafından kurulduğunu ve askerlerinin bir kısmı

¹²⁷ Strab. XII, 8,17.

¹²⁸ Thuk. VIII, 24.

tarafından iskân edildiğini söylemektedir¹²⁹. Vergi listelerine göre Pygela'nın verdiği vergi miktarları şöyledir:

M.Ö. 446/5 yılında M.Ö. 439/8 yılına kadar 100'er drahmi,
M.Ö. 433/2 yılından M.Ö. 432/1 yılına kadar 150'şer drahmi,
M.Ö. 430/29, M.Ö. 418/7 yıllarında
M.Ö. 410/9 yılında isyan halinde

Düzenli olarak vergi veren Pygela zengin bir kent olarak karşımıza çıkmaktadır.

34. Sidousa: Bir İon kenti olan Sidousa Erythrai'e ait olarak adları geçen beş siteden birisidir. M.Ö. 413/2'de Erythrai isyanından sonra Atina tarafından alıkonulmuş ve deniz üssü olarak kullanılmıştır¹³⁰. Vergi listelerine göre Sidousa'nın verdiği vergi miktarları şöyledir:

M.Ö. 450/49 yılında 855 drahmi Erythrai birleşimi ile,
M.Ö. 448/7 yılında 900 drahmi Erythrai birleşimi ile,
M.ö. 447/6 yılında 876 drahmi 4 obol Erythrai birleşimi ile,
M.ö. 443/2 yılından M.Ö. 439/8 yılına kadar 8'er drahmi 2 obol,
M.Ö. 438/7 yılında ve M.Ö. 430/29 yılında.....

Listeye göre Sidousa'nın birlik içindeki ekonomik durumu sonderece zayıf olarak görünmektedir.

35. Teikhioussa: Miletos yarımadasında Akbüük koyu kıyısında bulunan Teikhioussa'nın vergi listelerinde adı Miletos ve Leros ile birlikte geçmektedir. Bu kent bir deniz üssü olarak kullanılmıştır¹³¹. Miletos yarımadasının güney sahilinde olan Teikhioussa'nın toprakları çok verimli idi. M.Ö. 454/3 yılının ilkbaharında Miletos egemenliğindedir. M.Ö. 413/2'de isyan etmiştir¹³². Vergi listelerine göre Teikhioussa'nın verdiği vergi miktarları şöyledir:

M.Ö. 454/3 yılında,
M.Ö. 450/49 yılında ve M.Ö. 427/6 yılında Miletosluların vergi listelerinde,
M.Ö. 421/0 yılında ve M.Ö. 420/29 yılında 1000'er drahmi Miletos – Leros – Teikhioussa,
M.Ö. 418/7 yılında Miletos egemenliğinde.

¹²⁹ Strab. XIV, 1,20.

¹³⁰ Thuk. VIII, 24. Tam yeri bilinmiyor.

¹³¹ Thuk. VIII, 28.

¹³² Thuk. VIII, 17.

Miletos ve Leros ile birlikte vergi veren Teikhioussa birlik içinde verimli topraklara sahip olduğu için ekonomik açıdan durumu oldukça iyidir.

36. Teos: Oniki İon kentinden biridir¹³³. Teoslular tanrı Dionysos'u kentlerinin kurucusu olarak saymışlardır. Şehirde ayrıca, bir Dionysos tapınağı vardır¹³⁴. M.Ö. 412 yılında Teos Sparta egemenliğine girmiştir¹³⁵. Vergi listelerine göre Teos'un verdiği vergi miktarları şöyledir:

M.Ö. 451/0 yılından M.Ö: 439/8 yılına kadar 600'er drahmi,
M.Ö. 433/2 yılından M.Ö. 430/29 yılına kadar 600 er drahmi.

Vergilerini çok düzenli olarak ödeyen Teos İonia kentlerinin en zenginlerinden ve en güçlülerindenidir. Birlik içinde ekonomik durumu çok iyi olan bir şehirdir.

37. Phokaia: Oniki İon kentinden biri olan Phokaia (Foça) Attika-Delos Deniz Birliğinin asıl üyesi idi¹³⁶. Phokaia Smyrna körfezinin girişinde, doğu tarafında bir küçük tepelik yarımadanın ucunda bulunmaktadır. VII. yüzyılda sonderece iyi limanı ve Hermos vadisinden aşağı giden ticaret yolu sayesinde refaha kavuşmuş ve çok uzak yerlerde koloniler kurmuştur¹³⁷. Phokaia'nın iki limanı vardır. Vergi listelerine göre Phokaia'nın verdiği vergi miktarları da şöyledir:

M.Ö. 452/1 yılında M.Ö. 447/6 yılına kadar 300'er drahmi,
M.Ö. 446/5 yılından M.Ö. 444/3 yılına kadar 187'şer drahmi,
M.Ö. 443/2 yılından M.Ö. 439/8 yılına kadar 200'er drahmi,
M.Ö. 430/29 yılında.....

Düzenli olarak vergisini veren Phokaia listeye göre birlik içinde ekonomik durumu çok iyi olan bir şehir olarak dikkat çekmektedir.

Sonuç

Birliğin oluşum yılında, vergi listelerinde İonia isim listesini oluşturan kentlerin büyük bir kısmı organizasyona girmiştir. İonia adaları Khios ve Samos

¹³³ Hdt. I, 142. Teos kenti, Seferihisar yakınlarında Sığacık köyündedir.

¹³⁴ Bean 1966, 137.

¹³⁵ Thuk VIII, 16.

¹³⁶ Hdt.I, 142.

¹³⁷ Magie 1950, 79.

vergi listelerinde adalar adı altındaki bir bölüm içinde ele alınmıştır. Bu adalar vergilerini daima gemi olarak vermişlerdir.

Birliği oluşturan şehir – devletleri içinde Atina'ya, müttefiklere oranla daha büyük askeri ve mali güce sahip olması, vergi veren birleşik şehirlerin verdikleri paraları gemi ve askere dönüştürebilecek araçlara ve insan kaynaklarına sahip olması ve mücadelenin asıl sorumluluğunun Atina'da olması, birlik meclisinde büyük itibar sağlamaktaydı. Ayrıca büyük ticaret filosuna sahip oluşu ağırlık ve para sistemlerinin diğer üyeler tarafından kabul edilmesi ve birlik hazinesinin Atinalı memurların elinde bulunması Atina'ya mali ve ekonomik alanlarda da üstünlük sağlamıştır. Ayrıca müttefikler arasındaki anlaşmazlıklarda Atina'daki halk mahkemesinin bakacak olması adli üstünlüğün de Atina'da olmasına yol açmıştır. Bu ayrıcalıkların sonunda Atina'nın müttefikler üzerinde egemenlik kurmasının koşulları oluşmaya başlamıştır. Birlik zamanla bir deniz imparatorluğuna dönüşmüştür ve birlik içindeki üyeler arasında anlaşmazlıklar çıkmış, karşılıklı yardımlaşma ve hukuka dayalı bir birlik kurulmak istenirken Atina'nın büyümesine hizmet eden bir organizasyona dönüştürülmüştür. Böylece Hellas'da ve Batı Anadolu sahilleri ve adalarda yaşayan Hellenler Attika – Delos Deniz Birliği içinde milli bir şuurla toplanarak Perslere karşı koymuşlar, ancak birliğin önderi Atina'nın despot tavrı yüzünden birliğin ömrü uzun olmamış ve M.Ö. 404 yılında tamamen sona ermiştir.

BİBLİYOGRAFYA

A. Antik Kaynaklar

- Aristot.Ath. pol.: Athenaion politeia, TLG CD Rom, California 2000.
Hdt.: Herodotos, Historiae, TLG CD Rom California 2000.
Plin.nat.: Plinius, Naturalis historia, ed.Lan, L. –Mayhoff, c.V-VII, Lipsiae, 1914.
Plut.arist.: Plutarkhus, Aristides, TLG CD Rom, California 2000.
Plut.Per.: Plutarkhus, Pericles, TLG CD Rom, California 2000.
Skyl.: Skylax, TLG CD Rom, California 2000.
Steph. Byz.: Stephanos (v. Byzan) Ethnika, TLG CD Rom California 2000.
Strab.: Strabon, Geographicon, TLG CD Rom, California 2000.
Thuk.Hist.: Thukydides, Historiae, TLG CD Rom, California 200.
Xen.Hell.: Xenophon, Hellenica, TLG CD Rom, California 2000.

B. Yazılı Kaynaklar

- Bayburtluoğlu 1975 Bayburtluoğlu, C., *Erythrai*, Ankara: TTK yay.
- Bayburtluoğlu 1982 Bayburtluoğlu, C., *Arkeoloji*, Ankara.
- Bean 1966 Bean, G.E., *Aegean Turkey*, London .
- Beloch 1912 Beloch, K.J., *Griechische Geschichte I*, Berlin.
- Brunt 1953-54 Brunt P.A., "The Hellenic League against Persia", *Historia*, 135-163.
- Buresch 1977 Buresch, K., *Aus Lydien*, New York.
- Cadoux 1938 Cadoux, C.J., *Ancient Smyrna*, Oxford.
- Caspari 1915 Caspari, M.O.B., "The Ionian Confederacy", *Journal of Hellenic Studies* 35, 173-188.
- Clark 1888 Clark, J.T., "Gargara Lamponia and Pionia: Towns of the Troad" *American Journal of Archaeology* IV, 291-319.
- Cock 1975 Cook, J.M., "The Ionic Cities in the dark Age" *The Cambridge Ancient History*, vol. II., 796-804.
- Hammond 1963 Hammond, N.G.L., *A History of Greece to 322 B.C.*, Oxford.
- Hammond 1967 Hammond, N.G.L., "The Origins and the nature of the Athenian Alliance of 478/7 B.C.", *Journal of Hellenic Studies* LXXXVII, 41-61.
- IG: *Inscriptiones Graecae*, Berlin.
- Jones 1937 Jones, A.H.M., *The Cities of the Eastern Roman Provinces*, Oxford.

Vergi Listelerine Göre Attika-Delos Deniz Birliği ve İonia ile İlişkileri

- Judeich 1933 Judeich, W., "Griechische Politik und Persische Politik im V. Jahrhundert v.Chr." *Hermes* LVIII, 1-19.
- Keil 1922 Keil, J., "Zur Topographie und Geschichte", *Jahreshefte des Österreichischen Archäologischen Institutes in Wien* XXI-XXII, 96-112.
- Lloyd 1956 Lloyd, S., *Early Anatolia the Archeology of Asia Minor Before the Greeks*, London.
- Magie 1950 Magie, D., *Asia Minor in Roman Rule*, Princeton.
- Mansel 1975 Mansel, A.M., *Ege ve Yunan Tarihi*, Ankara: TTK Yay.
- Meritt vd. 1939 Meritt, B.D., Wade-Gery, H.T., Mcgregor, M.F., *The Athenian Tribute Lists*, vol. I, Princeton.
- Meritt vd. 1950 Meritt, B.D., Wade-Gery, H.T., Mcgregor, M.F., *The Athenian Tribute Lists*, vol. III, Princeton.
- Nesselhauf 1933 Nesselhauf, H., "Untersuchungen zur Geschichte der delisch – attischen Symachie" *Klio* XXX, 1-141.
- Ramsay 1890 Ramsay, W.M., *The Historical Geography of Asia Minor*, London.
- Rostovtzeff 1941 Rostovtzeff, M., *Geschichte der Alten Welt*, Wiesbaden .
- Ruge 1809 Ruge, W., "Isinda" *Paulys Real Encyclopadie* IX, 2. 1916, 2083-2084.
- Ruge 1892 Ruge, W. "Beiträge zur Geographie von Kleinasien" *Petermann's Geographische Mitteilungen*, XXXVIII, 225-231.
- Ruschenbusch 1983 Ruschenbusch, E., "Tribut und Bürgerzahl im Ersten Athenischen Seebund", *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik* LIII, 125-142.

Hülya Boyana

- Swoboda 1914 Swoboda, H., *Griechische Geschichte*, Leipzig.
- Walker 1926 Walker M.A., "Political Parties at Athens from the reform at Cleisthenes to the year 491 B.C.", *The Cambridge Ancient History* IV, 167-172.
- Weber 1904 Weber, G., "Dioshieron", *Athenische Mitteilungen* XXIX, 232-236.
- West 1930 West, A.B., "The Tribute Lists and the Non-Tributary Members of the Delian League" *American Historical Review* XXXV-2, 267-275.
- Woodhead 1959 Woodhead, A.G., "The Instituton of the Hellenotamiae", *Journal of Hellenic Studies* LXXIX, 149-152.
- Ziehen 1949 Ziehen, L., "Panionia", *Paulys Real Encyclopadie* XVIII, 3, 601.

Hülya Boyana